

FINANS- OCH EKONOMIUTSKOTTETS betänkande N:o 19/-28 med anledning av revisorernas till Ålands landsting inlämnade berättelse över granskningen av landskapets räkenskaper och den ekonomiska förvaltningen för år 1927.

N:o 19/-28.

Finans- och Ekonomiutskottet får härmed värdsammast avgiva följande utlåtande och förslag med anledning av den revisionsberättelse för förvaltningsåret 1927 revisorerna inlämnat till Ålands landsting.

Det är en angenäm plikt för Utskottet att framhålla, huru som revisorerna synas hava egnat stor omsorg åt sitt ansvarsfulla värv och med den största grundlighet satt sig in i räkenskapernas detaljer, varför Utskottet för detta om intresse för saken vittnande arbete får till revisorerna framföra sin stora erkänsla.

Jämlikt gällande landskapslag om revisionen skola revisorerna icke allenast kontrollera, att räkenskaperna och bokföringen äro riktiga, utan även granska den ekonomiska förvaltningen under vederbörande budgetår. Det förefaller Utskottet emellertid, som om revisorerna icke egnat tillräcklig uppmärksamhet åt sistnämnda förvaltning, åtminstone ger icke berättelsen vidhånden att så skett. Utskottet anser nämligen för sin del, att revisorerna enligt åberopade bestämmelse äro skyldiga att bilda sig själva en på sin granskning av specialräkenskaperna fotad uppfattning om huru Landskapsnämnden använt de för landskapets behov anslagna medlen till dess gagn och bästa; underlata revisorerna detta, kan icke heller Finans- och Ekonomiutskottet, som i landskapet beträffande budgeten torde motsvara statsutskottet i republiken, utöva den kontroll i finanspolitisk mening, som densamma torde åligga.

Vid sin granskning av de i räkenskaperna för år 1927 förekommande olika posterna hava revisorerna gjort särskilda anmärkningar, vilka Utskottet, försä vitt sådant är möjligt, skall här nedan beröra.

Under punkt 1) i sin berättelse hava revisorerna anmärkt, att återbäringsskyldighet synes böra äga rum beträffande ett belopp av 80 mark, som erlagts åt en kronolänsman, den där på Landskapsnämndens förordnan-

de verkställt tjänsteresa inom eget distrikt. Sakförhållandet angående nämnda utgift är följande: I enlighet med bestämmelsen i 41 § av landskapets väglag hade Landskapsnämnden den 26 april 1927 förordnat kronolänsmannen Gustav Robert Rothberg till ordförande för det vägmöte, vid vilket alla vägdolägare inom Osterbygge by av Kökars socken skulle fatta beslut om byggandet av en bygdeväg i sagda by. Detta uppdrag meddelades åt länsmannen Rothberg icke på grund av hans egenskap av kronolänsmän, utan emedan han såsom person var lämplig att leda förhandlingarna vid mötet. Vid sådant förhållande och då ifrågakomna förrättning var en sådan, som i regel anförtros privat person med nödiga kvalifikationer för uppdraget, och beloppet sålunda icke var ett dagtraktamente utan ett arvode för en förrättning utom tjänsten och sålades i den ingivna räkningen rätteligen bort sålunda benämnas, kan Utskottet icke inse, att nämnda summa borde återbäras, synnerligast som det av revisorerna nämnda stadgandet i 1917 års resereglemente icke heller rimligtvis kan tillämpas på nuifrågavarande fall.

I punkt 2) av berättelsen beröres en debitering av dubbel resekostnadsersättning och hemställes till Landstingets prövning, huruvida återbetalning av det överdebiterade beloppet bör äga rum eller icke. Utskottet är för sitt vidkommande med revisorerna ense därom, att ledamot av Landskapsnämnden i likhet med landstingsman är berättigad till ersättning endast för en resa fram och åter till varje sammanträde, om detta ock varat flera dagar, men då Utskottet har sig bekant, att ifrågakomna belopp, 102 mark, allaredan till Landskapsnämndens kassa återbetalats torde allt vidare utlåtande i denna del böra förfalla.

Beträffande de av revisorerna påpekade räknefelen i räkenskaperna för Jomala gård är Utskottet i tillfälle att meddela, att desamma äro rättade.

I anledning av den gjorda anmärkningen angående bokföringen av köpskillingen för särskilda arrendatorn av Grelsby kungsgård tillhöriga hus håller Utskottet före, att det år 1927 till betalning förfallna arrendet bort bokföras i sagda års räkenskaper, emedan den åtgärd reviso-

terna i detta fall föreslagit, allaredan är vidtagen, torde något vidare uttalande uti förevarande fall icke heller av Utskottet erfordras.

Revisorerna hava vidkommande inkomsten från nöjesskatterna framhållit, hurusom befrielse från stämpelskatt av Landskapsnämnden beviljats jämväl för fester, vilkas behållning var avsedd att användas till underhåll av bygdevägar. Visserligen är Landskapsnämnden onligt det av revisorerna åberopade landstingsbeslutet berättigad att bevilja dylik skattefrihåttendast för inträdesbiljetter till förlustelsetillfälle, som anordnas i det av revisorerna omnämnda syfte, men alldenstund sagda lagrum icke bör strängt tolkas efter ordalagen, utan åt paragrafons innehåll hellre bör givas en vidare uttydning, syftande på att bereda Landskapsnämnden möjligheten att i fall som de ifrågavarande träda hjälpande emellan i företag, som avse landskapets allmänna och ekonomiska välfärd, kan Utskottet för sin del godkänna Landskapsnämndens åtgärd i förbemynt avseende.

Vad anmärkningarna angående vaktmästarrens vid Landskapsnämnden semestervikaries och kanslibiträdets vid Nämnden arvoden beträffar, kan Utskottet efter inhämtad upplysning meddela, att sagda kanslibiträde under månaderna juni, juli och augusti var semestervikarie för registratören, renskriverskan och bokförarbiträdet samt att hela anslaget till vikarietsarvoden, eller 2.500 mark, förbrukades till dennas avlöande. När vaktmästarrens anhallan om semester sedermera inkom, fanns sålunda intet anslag disponibelt till erläggande av arvode åt hans vikarie, på grund varav Landskapsnämnden använde sina dispositionsmedel, såsom tidigare i analoga fall utan anmärkning fått ske, ty Landskapsnämnden ansåg, att dessa dispositionsmedel finge användas efter Nämndens fria prövning, således även för att komplettera anslag, vilka visat sig otillräckliga. Emedan samma dispositionsmedel, enligt vad Utskottet har det sig bekant, under år 1927 även använts, t.ex. för att komplettera anslaget till nämningarnas främjande, varöfver revisorerna emellertid icke framställt någon påminnelse, synes det Utskottet icke vara skäl att göra något annat uttalande, än att Landskapsnämnden framdeles, då något anslag icke för-

slår, bör upptaga bristen uti ett till Landstinget ingivande tilläggsbudgetförslag för året, på sätt innevarande år redan gjorts beträffande tillskott till årets anslag för Ålands lantmannaskola.

Angående drängens vid Godby sjukhus förhöjda avlöning från mars månad 1927 förtjänar här nämnas, att Landstinget på framställning av Landskapsnämnden vid vårsessionen 1926 beviljade sagda dräng en avlöning av 1000 mark per månad från den 1 juni 1926 samt dessutom 100 mark i månaden för fria rum, värme och lyse intill dess sagda förmåner kunde in natura lämnas åt honom, vilka utgifter skulld observeras å anslaget 3 Ht. III:3, för sjukvårdsändamål, till Landskapsnämndens disposition. På grund härav upptogs sagda drängs avlöning även i 1927 års utgiftsstat till 12.000 mark. Emellertid inkom sjukhusstyrelsen sedermera den 10 mars 1927 till Landskapsnämnden med anmälan, att nämnda dräng önskade avgå den 1 april samma år och att ekonomen anslagit sysslan ledig, men då styrelsen tillika önskade få behålla drängen, som var en mycket duglig man och inkommen i sitt arbete samt denne dessutom förklarar sig villig att kvarstå i sysslan, om han erhöle ett tillskott i lönen om 300 mark månatligen, beslöt Landskapsnämnden på förslag av styrelsen att bevilja denna löneförhöjning från den 1 mars 1927 och påföra utgiften 3 Ht. II:7, eller samma anslag, ehuru i 1927 års stat under olika rubrik, som Landstinget anvisat år 1926 för samma drängs då beviljade tilläggsavlöning. På grund av den utredning, som i nästnämnt hänseende lämnats, och då Landstinget beviljat anslag till utjämning av övriga lägre befattningshavares löner, anser Utskottet ärendet hava blivit tillfyllest härlagt och icke betinga något vidare yttrande från dess sida stat till

Revisorerna hava uti sin muförevarande berättelse liksom i den nästföregående påpekat särskilda överföringar från ett moment till ett annat samt föreslagit, att nämnda tillvägagångssätt framdeles icke måtte av Landstinget tillåtas, då sådant enligt 29 § i landskapslagen angående landskapsförvaltningen är förbjudet. Utskottet har uti sitt betänkande över revisionsberättelsen för år 1926 hållit för, att sagda lagrum med gäve möjligheten av dylik överföring från ett moment till ett annat in-

om samma huvudtitel, vilken uppfattning även delas av Landskapsnämnden. att överföring från en budgetrubrik till en annan icke ens i republiken är förbjuden, omnämnes av professorn i förvaltningsrätt vid Helsingfors universitet jurisdoktorn Karl Willgren, som i sin bok om Finlands finansrätt framhåller, att såvida någon myndighet av regeringen erhållit tillstånd härtill, kan ett uppstående överskott från en anslagspost användas för ett ändamål, för vilket under en annan anslagspost uppfört belopp ej förslår. Men, säger professorn Willgren, ett sådant förfarande kan dock merendels undvikas, blott man tillämpar en sådan budgetering att verkets olika anslag sammanslås till så få anslag som möjligt. Då sålunda republikens regering kan medgiva en underordnad myndighet omför mända tillstånd, synes det Utskottet, som om den fullt naturliga slutsats härav måste kunna dragas, att Landskapsnämnden, vilken handharer landskapsförvaltningen enligt självstyrelselagen, är berättigad att i särskilda fall, efter egen prövning, vidtaga ifrågakomna överföring, mot vilken dessutom landskapets revisorer från tidigare år icke heller gjort några anmärkningar, på sätt framgår av punkt 12 i revisionsberättelsen för den 2 juli 1925, vari ingår följande yttrande: "Vissa utgift poster i landskapets budget hava överskridits, men då utgifterna i allmänhet icke överstiga det belopp, som för varje huvudtitel i budgeten anvisats, hava revisorerna ansett förhållandet icke giva anledning till något särskilt uttalande". Med beaktande av nästnämnda sakförhållanden och då revisorerna dessutom anföra, att under redogörelseåret verkställ da överföringar gälla anslag, vilka betjäna samma huvudändamål, har Utskottet, vilket dock anser, att dylika överföringar böra undvikas, ansett, att något direkt förslag från dess sida uti nuförevarande avseende icke är av nöden.

Alldenstund den av revisorerna anmärkta överföringen från 4 Ht. V: 12 för näringarnas främjande till 2 Ht. I:6 Landskapsnämndens dispositionsmedel endast utgör en rättelseöverföring, har Utskottet ansett den samma icke påkalla något särskilt yttrande.

Även det i Landskapsnämnden hittills praktiserade tillvägagångssätt-

tet vid bokföringen av sådana statsbidrag, som för vissa ändamål under de tilländalupna åren tillfallit landskapet, har påkallat revisorernas uppmärksamhet, och hava revisorerna ifrågasatt, om den av Landskapsnämnden härutinnan tillämpade bokföringsmetoden vore alldeles riktig. Huruvida revisorerna uti sistnämnt avseende hava rätt, är en sak, som Utskottet i avsaknad av nödig sakkunskap på det statliga bokföringsområdet har svårt att uttala sig om, men förefaller det i alla fall Utskottet, som om den av Landskapsnämnden använda metoden icke vore på något vis för landskapets räkenskapsväsende missvisande eller landskapet till skada, särskilt vad anslaget för Godby sjukhus beträffar, ty räntorna av detta statsanslag, vilkas användning enligt revisorernas uppfattning skulle hava bragt oreda i Landskapsnämndens kassa, hava kommit sagda sjukhus, t.ex. genom uppförande av ett svinhus därstädes, i allo tillgodo.

Slutligen hava revisorerna underställt den frågan Landstingets prövning, huruvida icke Landskapsnämnden borde uppmanas att tillsvidare, och intill dess den ifrågasatta landskapslagen om kassa- och räkenskapsväsendet emanerat, vid handhavandet av landskapets räkenskapsväsen uti tillämpliga delar följa kungörelsen av den 3 maj 1899 angående statsverkets kassa- och räkenskapsväsende. Uti sitt betänkande N:o 22/-27 av den 18 november 1927 i anledning av revisorernas berättelse för år 1926 föreslog Utskottet, att åt Landskapsnämnden skulle lämnas i uppdrag att taga frågan om nästnämnda landskapslags utfärdande under omprövning och i sinom tid härom inkomma till Landskapsnämnden med framställning och förslag. På grund av revisorernas ovannämnda yrkande och då den av Utskottet i sitt nämnda betänkande omnämnda propositionen om stiftande av lag om grunderna för statsförslaget och statsbokslutet, vilken lag kunna vara vägledande uti förevarande avseende, ännu icke behandlats i riksdagen samt osäkert är, när sådant kan ske, tror Utskottet, att tidpunkten nu redan vore inne för stiftandet av en landskapslag om räkenskapsväsendet, på det att det osäkerhetsstillstånd i bokföringsavseende, som är rådande, och den olika tolkning gällande lag om landskapsförvalt

ningen giver anledning till, måtte kunna för framtiden undvikas. Då en dylik lag sannolikt kunde avfattas och antagas redan under nästkommande år och bestämmelserna uti den av revisorerna åberopade, snart trettioåriga kungörelsen måste hava blivit föråldrade och, såsom regeringen i sin ovannämnda proposition framhåller, "knappast till alla delar fullt motsvara sitt ändamål", vore det ej skäl ålägga Landskapsnämnden att tillsvidare börja tillämpa stadgandena i nämnda författning.

I stöd av här ovan framhållna motiv vågar Utskottet vördsammast föreslå,

att Landskapsnämndens ordförande, ledamöter, kassaförvaltare och densamma underlydande redogörare måtte beviljas ansvarsfrihet för handhavandet av landskapots räkenskaper och den ekonomiska förvaltningen under år 1927, samt

att Landstinget behagade lämna Landskapsnämnden i uppdrag att snarast möjligt inkomma med framställning och förslag till landskapslag angående kassa- och räkenskapsväsendet.

Marichamn den 26 november 1928.

På Finans- och Ekonomiutskottets vägnar:

Oscar Bomanson

Werner Jansson

Uti ärendets behandling hava deltagit ordföranden Bomanson, viceordföranden Jansson samt ledamöterna Blomroos, Carlson och Törnroos.